

3. Кузьмін В. В. Ринок нерухомості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Кузьмін, О. В. Лепьохіна. – Херсон : [Вишемирський В. С.], 2009. – 292 с.

4. Тенденції ринку нерухомості України: реалії та прогнози 2007-2013: Монографія. / Шалаєв В.М., Іванова І.Б., Драпівський О.І., Смо-

льнікова С.М., Гусельніков А.С., Іліч А.В., Запотоцький С.П., (за заг. ред. О.І. Драпівського, І.Б. Іванової.) – К.: "Арт Економі", 2012. – 240 с.

Надійшла до редколегії 07.09.13

С. Запотоцький, д-р геогр.наук
В. Запотоцка, студ., А. Екезлі, студ.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ОБЩЕСТВЕННО – ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ РЫНКА ЖИЛЬЯ В УКРАИНЕ

В работе рассматриваются теоретико – методические и прикладные основы формирования рынка жилья. Определены подходы к формированию и классификации рынка жилья и его роль и место в хозяйственном комплексе региона. Проведен анализ факторов, формирующих спрос и предложение на рынке жилья. Среди факторов спроса выделены и проанализированы показатели жилищного обеспечения, уровня доходов населения, условия ипотечного кредитования. Факторы предложения представлены через оценку показателей ввода жилья, инвестиций в жилищное строительство и выдачу разрешений на жилье. Проведен анализ ценовой ситуации на рынке жилья регионов Украины.

Ключевые слова: рынок жилья, недвижимость, спрос, предложение, цена.

S. Zapotoskiy, Doctor, Senior Lecturer,
V. Zapotoska, stud., A. Ekezli, stud.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

SOCIO – GEOGRAPHIC TRANSFORMATION OF THE HOUSING MARKET IN UKRAINE

The paper considers theoretical – methodological and applied bases of formation of the housing market. Approaches to the formation and classification of the housing market and its role and place in the economic sector of the region. The analysis of the factors shaping the supply and demand in the housing market. Among the demand factors identified and analyzed indicators of housing security, income levels, conditions of mortgage lending. Factors proposals submitted through the assessment of a housing construction, housing investment and the issuance of permits for housing. An analysis of the price situation in the housing market regions of Ukraine.

Keywords: housing market, real estate, supply, demand, price.

УДК 911

О. Трусій, канд. геогр. наук, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ АСПІРАНТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ

Розглянуто територіальну організацію аспірантської підготовки в Україні. Охарактеризовано особливості розподілу аспірантів між міністерствами і відомствами. Висвітлені особливості підготовки кадрів у різних науках. Простежена тенденція підготовки кадрів. Проаналізована система підготовки кадрів в розрізі суспільно-географічних районів. Проведено аналіз показників діяльності аспірантури за 2000-2010 рр.

Ключові слова: наука, науковий потенціал, наукові установи, наукові кадри, аспірантура.

Постановка проблеми Україна традиційно вважається державою з вагомим науковим потенціалом, визнаними у світі науковими школами, розвиненою системою підготовки кадрів. Високий рівень розвитку науки забезпечує підвищення якості і продуктивності праці, збільшує дохід держави за рахунок розробки та впровадження нових наукомістких продуктів і технологій, розвиває виробничо-технологічний потенціал усіх інших галузей господарства.

Аналіз останніх досліджень. Ряд аспектів системи підготовки кадрів висвітлено у працях М.Білухи, Б.Данилишина, Г.Доброва, С.Дорогунцова, В.Мунтіяна, О.Топчієва, О.Шаблія, Я.Олійника, А. Степаненка, В.Євтушенка, В.Ільчука, Л. Радзієвської, А.Філіпченка та ін. Однак суспільно-географічний аспект дослідження територіальної організації аспірантської підготовки висвітлений недостатньо.

Мета. Дослідження територіальної організації аспірантської підготовки в Україні та вивчення особливостей системи підготовки.

Виклад основного матеріалу. Основною формою підготовки наукових і науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації є аспірантура, яка організовується при вищих навчальних і науково-дослідних закладах.

Після набуття державою незалежності спостерігається розвиток мережі закладів, що здійснюють підготовку наукових кадрів. За останні десять років кількість аспірантур зросла на 27 % (з 418 до 530). Відповідно, зросла і кількість бажаючих отримати науковий ступінь, чисельність аспірантів зросла на 49 % (з 23 до 35 тис.) (табл. 1).

Більшість закладів, що здійснюють підготовку аспірантів, підпорядкована шести міністерствам та академіям

наук: Національній академії наук України – 27%, Міністерству освіти і науки – 24%, Українській академії аграрних наук – 8%, Академії медичних наук – 6%, Міністерству охорони здоров'я – 5%, Міністерству аграрної політики – 4%. Аспірантури досить рівномірно розподіляються за типами закладів, при яких вони створені. Так, при вищих навчальних закладах працює 48 % (253) аспірантур, при науково-дослідних інститутах, відповідно, 52 % (277).

Найбільше число аспірантів навчається у галузі економічних та технічних наук (19%). Звертає на себе увагу зростання підготовки наукових кадрів у галузі державного управління – у 2010 році навчалось 762 аспіранти (у 2009 році – відповідно 629, у 2008 – 578).

Як і раніше, переважна більшість майбутніх наукових кадрів навчається за рахунок державного бюджету, при цьому питома вага аспірантів, які не платять за своє навчання, щороку зменшується. Так, якщо у 2000 році за рахунок державного бюджету навчалось 92% аспірантів, то у 2010 році – 85 %. Прийом до аспірантури, у порівнянні з 2000 роком, збільшився на 37,2 % (з 7,7 до 10,6 тис. осіб).

У 2000-2010 рр. випуск аспірантів зріс майже у 2,0 рази (природничі науки – 1,9; технічні – 1,0; гуманітарні – 3,4; суспільні – 4,2 рази). Помітна тенденція до зростання частки випуску аспірантів суспільних і гуманітарних наук і зменшилась природничих і технічних. У загальній кількості аспірантів переважають жінки (60 %).

Очікуваним підсумком навчання в аспірантурі є захист дисертації. Протягом останніх десяти років спостерігається тенденція до збільшення питомої ваги тих, хто закінчив аспірантуру із захистом кандидатської дисертації – з 16 % у 2000 р. до 24 % – у 2010 р.

Таблиця 1. Показники діяльності аспірантури в Україні

	2000	2005	2010
Україна – всього			
Кількість закладів, що мають аспірантуру на кінець року	418	496	530
Кількість аспірантів на кінець року	23295	29866	34653
Прийом до аспірантури за рік	7744	9711	10626
Випуск з аспірантури за рік	5132	6417	8290
у тому числі з захистом дисертації	842	1171	1954
Науково-дослідні інститути			
Кількість закладів, що мають аспірантуру на кінець року	224	259	277
Кількість аспірантів на кінець року	4205	4969	5246
Прийом до аспірантури за рік	1431	1577	1574
Випуск з аспірантури за рік	1013	1165	1359
у тому числі з захистом дисертації	100	107	152
Вищі навчальні заклади			
Кількість закладів, що мають аспірантуру на кінець року	194	237	253
Кількість аспірантів на кінець року	19090	24897	29407
Прийом до аспірантури за рік	6313	8134	9052
Випуск з аспірантури за рік	4119	5252	6931
у тому числі з захистом дисертації	742	1064	1802

Територіальна організацію наукового потенціалу України відображає територіальне поширення його складових. В Україні є регіональні особливості в розподілі закладів, що мають аспірантуру.

Нами проаналізована територіальна організація аспірантської підготовки в межах 9 суспільно-географічних районів запропонованих М. Пістунюм: Столичний, Центральний, Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний та Карпатський.

Столичний суспільно-географічний район займає 14,9% площі, де проживає 14,4% населення України (Київська, Житомирська і Чернігівська області).

В районі здійснюється підготовка аспірантів. Тут зосереджено 240 закладів, що мають аспірантуру, в тому числі 220 в м. Києві. Це становить 45,3 % від загальноукраїнської кількості закладів в т.ч. в м. Києві 41,5%.

В районі навчається 13209 осіб аспірантів, в т.ч. в м. Києві 12027 осіб (34,7% в Україні). Щорічний прийом до аспірантури становить 4152 осіб, в т.ч. в м. Києві 3843 (36,1%).

Центральний суспільно-географічний район у складі Кіровоградської та Черкаської областей займає площу 7,5% території України. В районі проживає 5,3% загальної кількості населення України.

В районі лише 10 закладів мають аспірантуру (3 – в Кіровоградській та 7 – в Черкаській областях), в них навчається 771 аспірантів (2,2% в Україні). Щорічний прийом становить 224 осіб (2,1% в Україні). Більше половини кількості аспірантів становлять жінки.

Донецький суспільно-географічний район займає 8,8 % площі України, на території району проживає 15,4% населення України. Район сформувався у складі Донецької та Луганської областей. 32 заклади мають аспірантуру, з них 26 у Донецькій області, яка за їх кількістю посідає 6 місце серед регіонів України. Навчається 3003 аспіранти (8,6% в Україні). Щорічний прийом в аспірантуру становить 890 особу (8,4% в Україні). Характерною є тенденція до зростання кількості жінок серед аспірантів.

Північно-Західний суспільно-географічний район охоплює Волинську і Рівненську області. Це найменший за площею, займає 6,7% території країни. У ньому проживає 4,5% населення України.

Лише 7 закладів мають аспірантуру (2- у Волинській, відповідно 5 – у Рівненській), в них навчається 699 аспірантів (відповідно 2,0% в Україні). В одному закладі 99,9 аспірантів (в Україні – 65,4). У 2010 р. прийнято до

аспірантури 212 осіб (1,9% в Україні). Серед аспірантів 58,9% – жінки.

Причорноморський суспільно-географічний район є найбільшим за площею районом України (18,8% її території). До його складу входить Одеська Миколаївська та Херсонська області, Автономна Республіка Крим. За кількістю жителів 14,4% населення України район посідає друге місце.

51 установа мають аспірантуру (9,6% в Україні), (найбільше в Одеській – 28). В них навчається 3641 аспіранти (10,5% в Україні). В усіх регіонах району їх кількість зростає. В середньому на 1 заклад припадає 71,4 аспіранти. У 2010 р. прийнято 1130 аспірантів (10,6% в Україні).

Придніпровський суспільно-географічний район. (Запорізька і Дніпропетровська області). Населення 11,5%, площа 9,8% території України.

У 41 закладах району 2641 аспірантів (на 1 заклад припадає 64,4 осіб). В районі навчається 7,6 % аспірантів України, а кількість закладів, що мають аспірантуру – 7,7%. У 2010 р. прийнято 818 аспірантів (7,7% в Україні).

Північно-східний суспільно-географічний район займає 13,9% площі, де проживає 12,1% населення України (Харківська, Полтавська, Сумська області).

У районі є 81 заклад (з них 66 – у Харківській області), де навчається 5210 аспірантів (15,0% в Україні). Середня кількість аспірантів на 1 заклад становить 64,3 осіб. У 2010 р. прийнято 1581 аспірантів (14,9% в Україні). Поступово кількість аспірантів зростає.

До Подільського суспільно-географічного району входять Вінницька, Тернопільська та Хмельницька області. Його площа 10,1% площі території України з населенням 8,9%.

В 15 закладах навчається 1397 аспірантів (4,0% в Україні). Має місце поступове зростання кількості аспірантів. На 1 заклад припадає 93,1 аспірантів. У 2010 р. прийнято 383 аспірантів (3,6% в Україні).

Карпатський суспільно-географічний район займає 9,4% території України В районі проживає 12,7% населення України. (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька області).

Підготовку аспірантів здійснює 48 закладів, де навчається 3879 осіб (11,2% в Україні). На 1 заклад припадає 80,8 аспірантів. У 2010 р. прийнято 1179 аспірантів (11,1% в Україні).

Вікова структура аспірантів має суттєві відмінності. Так, переважна більшість (78 %) аспірантів має вік до 30 років (38 % – до 25 років, 40 % – 25-29 років).

Висновок. Розподіл аспірантур за регіонами нерівномірний. Більшість з них зосереджена у м. Києві – відповідно 220, Харківській області – 66, Львівській – 34, Одеській – 28, Дніпропетровській – 28, Донецькій – 26. В інших регіонах їх кількість обчислюється одиницями, хоча немає жодного регіону, де були б відсутні аспірантура. Слід зазначити, що з року в рік продовжує зростати чисельність фахівців вищої кваліфікації, які працюють у різних сферах економіки України.

Список використаних джерел

1. Бесов В.М. Історія науки і техніки з найдавніших часів до кінця XX ст.: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Харківський державний політехнічний ун-т. – Х., 2000. – 252 с.
2. Дубина О.М. Територіальна організація підготовки наукових кадрів в Україні // Економічна та соціальна географія. – 2004. – Вип. 55. – С. 225-237.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : Стат.36. / І.В.Калачова та ін. Державний комітет статистики України. – К., 2011.
4. Наукові установи України: Довідник / Український інститут науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ). – К., 1998. – 137 с.
5. Науково-технічний потенціал України та сучасні проблеми глобалізації науково-технічної сфери / О.П. Зінченко, В.П.Льчук, Л.Ф. Радзівська, В.М.Євтушенко. – К.:НДІСІП, 2004. – 77 с.
6. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій. – К.: Академвидав., 2004. – 2008 с.

Надійшла до редколегії 12.10.13

О.Трусий, канд. геогр. наук, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ АСПИРАНТСКОЙ ПОДГОТОВКИ В УКРАИНЕ

Рассмотрены территориальную организацию аспирантской подготовки в Украине. Охарактеризованы особенности распределения аспирантов между министерствами и ведомствами. Освещены особенности подготовки кадров в различных науках. Прослежена тенденция подготовки кадров. Проанализирована система подготовки кадров в разрезе экономико-географических районов. Проведен анализ показателей деятельности аспирантуры за 2000-2010 гг

Ключевые слова: наука, научный потенциал, научные учреждения, научные кадры, аспирантура

O. Trusij, PhD, Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

TRUSIJ O.M. TERRITORIAL ORGANIZATION OF GRADUATE TRAINING IN UKRAINE

We consider the territorial organization of post-graduate training in Ukraine. The features of the distribution of graduate students between ministries and agencies. Features of training in various sciences. Trend traced training. Training system is analyzed in the context of social and geographic areas. The analysis of the performance of the graduate school for 2000-2010 biennium

Keywords: science, scientific potential, academic institutions, research staff, graduate school.

IV. КАРТОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 528.9

Е. Бондаренко, д-р геогр. наук,
А. Ішук, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ЗАГАЛЬНОГЕОГРАФІЧНІ КАРТИ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ТЕРИТОРІЇ ПЕРІОДУ 1919–1939 РОКІВ: НАПРЯМИ, ОСОБЛИВОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ КАРТОГРАФУВАННЯ

Досліджено, що основними напрямками роботи картографо-геодезичних служб Польщі, Румунії, Чехословаччини та СРСР, діяльність яких у 1919–1939 роках концентрувалась у військових відомствах, були: перевидання існуючих загальногеографічних карт різних видавців та років створення; оновлення змісту карт, існуючих відповідно до стану місцевості та періоду створення; розробка нових картографічних творів загальногеографічного змісту на основі проведення топографічної зйомки. Встановлено прямий зв'язок особливостей та напрямів загальногеографічного картографування західноукраїнських територій у міжвоєнний період. Результати представлені оригіналами загальногеографічних карт певного масштабного ряду, які покривають західноукраїнські території відповідно до напрямів та особливостей картографування. Практичне використання існуючих карт можливе, зокрема, у середовищі комп'ютерної інформаційної системи, створення якої обґрунтоване методологічними принципами, що визначають її функціональні можливості.

Ключові слова: загальногеографічне картографування, перевидання загальногеографічних карт, оновлення змісту карт, топографічна зйомка, масштабний ряд, інформаційна система, функціональні можливості.

Постановка проблеми. У період між Першою та Другою світовими війнами (1919–1939 роки) національні картографо-геодезичні служби переважною більшістю країн знаходилися в розпорядженні армії. Так було, зокрема в Польщі, Румунії та Чехословаччині, куди територіально входили сучасні західноукраїнські землі: Волинська, Івано-Франківська, Закарпатська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька та Чернівецька області. Необхідність створення докладних карт місцевості (загальногеографічних карт) у різних масштабах для забезпечення відповідних територій актуальною картографічною інформацією, визначалась не лише важливими поточними та перспективними народно-господарськими задачами, які ставились у даних країнах у певний момент часу, але й мабуть головною при-

чиною – підготовкою до ведення можливих бойових дій на даній місцевості. Тому дослідження загальногеографічних картографічних творів міжвоєнного періоду з виявлення напрямів, визначення особливостей, встановлення результатів загальногеографічного картографування, які характеризують певний рівень розвитку наукових знань, відображаючи стан і розвиток картографії в даний історичний період, а також окреслення можливостей практичного використання існуючих карт, вважаються безумовно актуальними.

Аналіз останніх досягнень та публікацій. Вивчення окремих питань загальногеографічного картографування західноукраїнських територій у період між Першою та Другою світовими війнами висвітлено в друкованих та електронних роботах певних авторів [1, 2, 6, 7 та ін.].